

Manèv nan domèn politik la : Sipòte lit la atravè finansman chanjman sosyal

Julia SCHÖNEBERG (Inivèsite Kassel),
jm.schoeneberg@gmail.com
Tradiksyon: Trovania Delille

Rezime

Atik sa ap eksplòre espas relasyon devlopman pwojè non-politik Nò-Sid yo nan direksyon finansman mouvman sosyal yo. Li pwopoze yon teyori « devlopman kòm-politik », tankou ak ki mouvman sosyal lokal ONG Entènasyonal yo met tèt ansanm nan lit rezistans yo.

Entwodiksyon

Patenarya nan pwojè devlopman non-politik yo, malgre yon deseni diskisyon kritik (Fowler 2000 : Maxwell/Ridell 1998 : Lewis 1998, Lister 1999), rete yon konsèp ki mande atansyon. Sepandan lide deyè patenarya a « grandi deplizanpli tankou yon fo reprezantasyon pouvwa ONG peyi nò yo » (Pearce 2000 : 25). Malgre plizyè tantativ pou yon patenarya kote relasyon ant pati yo egalego, relasyon nan pwojè devlopman yo toujou tonbe nan pyèj patènalis ak kowoptasyon. (Schöneberg 2016)

Yon altènativ, sitou konsènan yon nouvo politik devlopman, se sipòte mouvman sosyal yo. Depi anvan vire nan syèk jodi

a, Edwards (1999) te mande chanje modèl èd tradisyonèl lan nan yon konsèp ki pran baz li nan solidarite ak kowoperasyon Entènasyonal. Li te imajine yon « sikonskripsyon pou chanjman » ki ta enkli yon rezo aktè ak enstitisyon transnasyonal ki ap goumen ansanm pou yon amelyorasyon kondisyon vi kont povrete ak inegalite. Sistèm èd la deja en plas- li ta nayif pou mande eliminasyon britsoukou li. Sepandan, nou ka panse ak altènatif ki ka pèmèt transfòme finansman pwojè devlopman yo an finansman chanjman sosyal dirab, pou fòme alyans ki baze sou solidarite e non pa sou lacharite (Pearce 2000 : 27).

Nan rapò sa, nou ap etidye relasyon kote ONG Entènasyonal sipòte gwoup aktè sosyete sivil ayisyen an ki ap batay pou genyen yon vwa nan espas sivil ak politik yo e ki ap mande pou gouvènman an pran responsabilite li. Ayiti patikilyèman apwopriye pou yon tèl eksplorasyon, an rezon de yon kilti òganizasyon ak solidarite ki vivan nan kominote li yo e ki kontinye pwospere. Rapò sa ap diskite posibilite sipòte rezistans lokal yo epi analize pwoblèm ak limit angajman ajan ekstèn yo nan konba politik lokal yo. Nou ka identifye gwo konfwontasyon ant lojik mouvman ak oganizasyon yo.

Rechèch teren an te fèt ant lane 2012 ak 2014. Avèk obsèvasyon, entèvyou naratif tankou gwoup diskisyon ak staf entènasyonal ONG yo, aktivis yo, chèf kominote ak gwoup de baz yo, yon koleksyon done te rive monte. E plis enfòmasyon te ajoute avèk entèvyou ki te fèt ak aktè nou te chwazinan lane 2016.

Avèk yon teyori finansman, konklizyon sou chanjman sosyal la founi yon baz pou yon nouvo politik entèraksyon ant ONG ak moun yo di y'ap sipòte yo.

Pwopoze yon Teyori Devlopman-kom-Politik

Apati lide ki te pwoklame devlopman te yon echèk ak nesite elabore yon diferan fòm angajman pou rezoud pwoblèm inegalite ak povrete yo, Lekèl Pòs-Devlopman an te vinn jwenn kèk enpòtans nan diskisyon akademik lan depi premye lane 1990 yo. Gen sèten ekriyen radikal post-devlopman (Sachs 1992) ki rejte ide devlopman an konplètman paske konsèp la, tankou Wolfgang

Sachs pwoklame, « kanpe tankou yon rin nan peyizaj entèlektyèl lan » e « lè a rive yo ekri nekroloji li » (*ibid.* : 1).

Olye yo chèche nouvo definisyon, tankou apwòch ki kouvri yon devlopman altènatif, pwomotè tankou Escobar (1995), sijere konstriksyon yon altènatif a sistèm devlopman an menm. Li eksplike kòman gwoup sosyete sivil yo, òganizasyon debaz ak tout gwoup ki englobe anba tèm mouvman sosyal la, kapab fòme altènatif a devlopman an. Fas a echèk nan sistèm èd la, Escobar konsidere ke gwoup sa yo ka konstwi nouvo estrikti sosyal atravè aksyon sosyal. Yo ta dwe baze sou konsepsyon diferan menm jan ak altènatif « ekonomi an (solidarite ak resipwosite olye de yon *Homo Oeconomicus* ak mache mondyal), politik lan (demokrasi dirèk olye otorite santralize) tankou konesans (sistèm konesans tradisyonèl olye yon syans modèn) » (Ziai 2007 : 5). Pwopozisyon Pòs-Devlopman yo te sijè yon seri kritik, youn nan yo pwopoze senp kritik san founi kijan pou fè konstriksyon an. Nan lane 2000 yo, kèk otè pran sa an kont e te eseye trase konsèp pratik pou ede fè aksyon. Dilèm evidan an se wòl ekstèn yo, sètadi aktè Lwès yo, paske se jisteman sa Pòs-Devlopman rejte. Se nan kontèks sa a McKinnon (2007) pwopoze yon angajman pou « devlopman-kòm-politik ». Aktè lokal yo selektivman angaje nan entèraksyon tankou konfrontasyon politik ak enstitisyon yo nan endistri devlopman an, patikilyèman ak ONG Entènasyonal yo (McKinnon 2007 : 779). Objektif la se depase yon entèraksyon non-politik, teknik nan pwojè devlopman tradisyonèl yo (Ferguson 2003) tankou sipote lit aktè lokal yo nan envitasyon yon chanjman sosyal. Konviksyon kache a, sèke li pa nesesèman e konplètman kesyone koperasyon ak aktè entènasyonal yo, men pi enpòtan an se klarifye « kiyès ki ta sipoze envite ki moun a patisipe » (McGregor 2009 : 1697) nan pwosesis chanjman sa yo.

Devan pwopozisyon sa a ak aksan Escobar mete sou wòl mouvman sosyal yo ak gwoup sosyete sivil yo, yon definisyon tèm tankou sosyete sivil ak aksyon sosyal nesesè, espesyalman paske se de konsèp ki avantou gen plizyè definisyon ki pa toujou klè.

Leitner et al. (2008) defini aksyon sosyal antanke « fòm opozisyon moun ak gwoup òganize, ak degre fòmalitye ki varye,

pou pouse yon chanjman sosyal ki ap defye nòm ejemonik yo » (*ibid.*: 157-158). Konsèp « sosyete sivil » la pa limite a yon sèl definisyon e li te sèvi kòm yon ekspresyon vid toutfw ranpli ak divès sans ki pafwa kreye kontradiksyon. Pearce (2000: 34) avèti ke nou pa dwe konfonn yon abònman nòmatif ak yon deskripsyon anpirik. « Sosyete sivil » la pa dwe tounnen non yon lòt pwojè devlopman. Annefè, yo ta dwe trete tèm sa a ak swen, « istorikman, konseptyèlman ak relasyonèlman » (Bebbington et al. 2008: 6). Nan deba jeneral la sosyete sivil la te jwenn de (2) tip enkadremman. Premyeman li te sèvi kòm jistifikasyon neyoliberalis lan pou reprezante yon « wòl redwi Leta a (dezyèmman kòm) yon apwòch pòs-Marxis/pòs-estriktirèl ki mete aksan an sou potansyèl transfòmasyon mouvman sosyal yo » (*ibid.*). Whaites (2000: 131-134) endike ke sipò sosyete sivil la, pandan kapasite leta a tonbe nan neglijans, ap agrave pwoblèm yo, paske leta a rete fèb, e sa ap pwolonje depandans entèvansyon ekstèn yo. Annefè, gwoup lokal yo pap goumen pou bati yon estrikti paralèl a leta a, yo pito chèche angaje avèk li e mande li pran responsab li. Nan refleksyon sou devlopman-kòm-politik neglijans leta a pa gen plas li. Tantativ yon finansman chanjman sosyal dwe « evite oswa kontoune sosyete sivil la oswa andomaje leta a » (*ibid.* : 135). Suzy Castor, chèf enstiti rechèch Ayisyen an CRESFED ki baze nan Pòtoprens, transmèt ke « devlopman an Ayiti ta dwe asire kondisyon pou Ayisyen aji an tan ke sitwayen e ba yo mwayen ekzès sitwayènte yo ». Nan yon panse pi pwofon, lye teyori mouvman sosyal ak nosyon sitwayènte a pwente vè yon mobilizasyon « sitwayen yo tankou aktè byen enfòm angaje nan yon rezo politik dinamik atravè sit lokal ak global yo » (Leach/Scoones 2007:3).

Nan seskyon ki ap swiv la mwen fè yon bwèf prezantasyon òganizasyon mouvman sosyal yo ak sosyete sivil an Ayiti.

Mouvman sosyal an Ayiti

Ayiti gen yon long tradisyon òganizasyon Gwoup, aksyon sosyal, solidarite ak rezistans ki parèt sou divès fòm nan zòn riral (Smith 2001, Bell 2013a) ak nan zòn iben yo, tankou nan kapital la, Pòtoprens (Schuller 2012). Aksyon *mawonaj* la, sete yonfaz

enpòtan nan revolisyon Ayisyen lan, se rasin istorik aksyon kolektif Ayisyen ki founi yon baz pou òganizasyon gwoup yo. Tou dabò, mawonaj la reprezante yon fòm òganize revolisyon esklav Ayisyen an. Mo kreyòl *mawonaj* la signifye «liberasyon» (Trentmann 2003 : 82). Kèlke gwoup esklav te chape kite plantasyon yo e te ale fonde abitasyon ak kominote sosyal nan mòn yo pou siviv lwen kondisyon represif lòd kolonyal la. Fòm rezistans sa a kontinye sèvi tankou yon «ekspresyon rezistans popilè» (ibid.) jounen jodi a nan lit pou emansipasyon yo.

Dapre estimasyon yo, anviwon 60 a 80 pousan popilasyon Ayiti a se peyizan. (Bell 2013b : 14). Mouvmman peyizan yo se potomitan òganizasyon popilè (Mwasaru 2005 : 123). De (2) nan yo ki gen plis enfliyans se *MPP* (Mouvman Peyizan Papaye) ak *Tèt Kole* (Tèt Kole Ti Peyizan Ayisyen). Yo chèche alyans ak gwoup travayè, etidyan oubyen mobilizasyon fanm yo (ibid.) pou ankouraje yon chanjman sosyal. Yon pati fondasyon enstitisyonèl Tout chanjman sosyal tradisyonèlman pran rasin nangwoupman (òganizasyon gwoup kominotè) ak *kombit* (travay kominotè) ki efektiv jiska prezan (Schöneberg 2016). Retrospektivman, mouvmman sosyal la sanble te genyen yon peryòd patikilyèman dinamik nan dènye jou rèy pouvwa rejim Duvalier yo (Mwasaru 2005 : 123), pou lite elimine diktati a e tabli yon estrikti demokratik. Malerezman, tout enpilsyon, angouman ak efori lit la pase san siksè.

Ayiti te sijè (oubyen sib) entèvansyon ekstèn sou divès fòm depi kèk syèk. Rezilta entèvansyon ONG Entènasyonal deseni pase yo se depolitizasyon. Pwosesis sa remonte a peryòd rèy Duvalier yo tonbe ak ogmantasyon vag lajan pou devlopman an ki te swiv li a. Aprezan, pi fò lit gwoup nan mouvmman sosyal la (tankou sa fanm yo, travayè yo, peyizan yo ak gwoup etidyan yo) rete nan domèn fèmèn pwojè devlopman yo. Se pa sèlman akòz estrikti sistèm devlopman an menm, men se rezilta yon eritaj istorik tou. Apre chit rejim opresif la, gwoup yo ki te oparavan trè politik te totalman deplase atansyon yo. Yo sispann konsantre sou angajman «nan batay kont [opresyon] an, men [...] [chanje] pou devlopman» (Abigail 2014). Lefèt Ayiti te kontinye vin pi pòv, «plizyè nan gwoup sa yo te vini konsantre sou dwa ak jistis

[...] e te santi bezwen pou antre nan plizye pwojè oryante sou devlopman, pou kominote yo a » (*ibid.*).

« Repiblik ONG a » ak estrikti li yo, règ tankou restriksyon li yo te detounen atansyon moun nan angajman pase ak gouvènman an. [...] Yo gen lenpresyon sa pa vo lapenn e yo prefere met presyon sou ONG yo [ak] [...] kontente yo ak [...] ti charite sa yo paske li sanble pi aksesib pase yon chanjman ki ta pi gwo (*ibid.*).

Sa a lakòz yon mantalite teknik ki fòme anba estrikti pwojè yo tankou fasòn ONG yo ap travay e transfòme ansyen mouvman gwoup sosyal yo nan pi piti ONG, ki lakòz neglijan yon potansyèl radikal. Nan ka òganizasyon peyizan yo, yon gwo pati ajanda yo a te lit pou dwa tè ak souverènte alimantè : konsa olye fè demand politik, yo te santi yo bezwen fè konpetisyon nan lit pou ranfòse pwojè nan enterè kominote yo a. Men, jan nou te deja demontre (Schöneberg 2016) sa a pat ede nan yon amelyorasyon dirab fas a kondisyon difisil majorite pèp la ap konfronte: olye li mete pèp la an chaj pwosesis chanjman an, li redwi li a yon wòl pasif. Toutfwa, Schuller (2012) avanse ke evidans mouvman sosyal Ayisyen an kontinye ekziste, ta dwe mennen a yon re-evalyasyon politik èd ak devlopman an tankou koperasyon nan tout ka. Donatè yo dwe fè, kritikman evalye ak anplwaye, yon « je kiltirèlman sansib » (*ibid.*) kenpòt si gwoup obyen enstitisyon yo ap chèche sipòte a, nan enterè angajman sivik la oubyen nan enterè pa yo a.

Etid yon ka : Gwoup Dwa Moun (GDM)

Nan lane pase yo, yo te dekouvri gwo richès min ineksplwate, an patikilye lò, an Ayiti (Eurasiaminerals 2015). Depi lè sa a, konpayi miltinasyonal yo resevwa yon kantite lisans eksplorasyon pou te kòmanse analize e pran echantiyon zòn yo. Nan yon repòtaj Ayiti Kale Je (Haiti Grassroots Watch) te revele ke omwen 15 pousan teritwa Ayisyen yo deja anba « lisans rechèch, eksplorasyon ak eksplwatasyon [...] anba kontwòl konpayi US ak Canadyen » (Ayiti Kale Je 2012). Manm kominote yo kritike ke yo te atribiye pèmi yo « anba tab, san sipèvizyon ak avi kominote yo » (Ayiti Kale Je 2013). Yo pè pou « gouvènman an pa ouvri yon piyaj sistematik

sou peyi a » (*ibid.*). Te gen efò ki te fèt pou kreye lwa sou rafine min peyi a nan entansyon pou atire envestisè etranje. Dapre Bank Mondyal, min yo « enpòtan pou rediksyon povrete a e pwomote devlopman ekonomik an Ayiti » (CN Weekly News 2015). Sosyolog ak istòryen Ayisyen Alex Dupuy, ki kont deklarasyon sa a, konfime enkyetid ki genyen nan popilasyon an. Dapre li, « istorikman, envestisman etranje pa gen enpak pozitif sou popilasyon Ayisyen an an jeneral » (Ayiti Kale Je 2015). Li agimante ke « nòmalmman yon pati manm elit Ayisyen an jwenn avantaj ladan li, leta a pran pati pa li, e apre tout pwofi yo ale nan konpayi a » (*ibid.*)

Dapre li, patikilyèman

peyizan yo gen rezon pou yo mefye nenpòt ki pwopozisyon envestisman etranje an Ayiti, paske yo konnen byen kijan pwòjè pase yo te fini. Yo la pou envesti pou tèt yo, pa pou peyi a, pa pou peyizan yo. Yo apropriye tè peyizan yo, e konsa kite yo san sèl mwayen yo genyen pou viv la. Alò, pouki peyizan yo ta dwe fè yo konfyansgouvènman santral la nan Pòtoprins, oubyen nenpòt ki lòt moun ? (*ibid.*).

An repons a devlopman rapid nan sektè min la, kèk aktè sosyete sivil la, kòmanse fè mobilizasyon e plede pou yon lwa sou eksplwatasyon min ki « pran an konsiderasyon [...] dwa pèp la pou yo resevwa bon konsiltasyon e rekonpans an rapò a [...] itilizasyon tè yo a, sou kontwòl polisyon an, sou enpo, e transparans sou sa ki konsène zòn min yo » (The Guardian 2014).

Gwoup Dwa Moun lan se yon kowalisyon plizyè òganizasyon sosyete sivil Ayisyen ki baze nan kapital Ayiti a, Pòtoprens, e te fonde an 2012. Rezo a gen yon asanble jeneral ki reyini chak mwa. Li konpoze de delegè ki sòti nan dis (10) depatman yo. Anplis de sa li genyen yon kowodinasyon teknik, ki gen de (2) kowodinatè ki òganize travay kotidyen sou teren an ansanm ak mobilizatè depatmantal yo. Objektik kowalisyon an se

edike kominote ki afekte yo sou konsekans min yo nan senk sektè: anviwonman, dlo, travay, agrikilti ak tè, e nan menm efò a pou se pou yon transparans nasyonal ansanm ak yon deba sou tèmin min nan (GDM 2016).

Yon bi klè, se antre an kominikasyon ak asosyasyon lokal yo nan depatman an ki afekte pa aktivite min yo, asiste yo ak enfòmasyon tankou ogmante sansibilizasyon an ak asire tout bagay an konfòmite avèk respè dwa moun yo (Ayiti Kale Je 2013). Pou rezon sa a, gwoup la konprann enpòtans yon rezo edikatif ak mobilizasyon nan kominote yo (GDM 2016).

Depi kreyasyon li an 2012, GDM ap byen evolye. Lòt òganizasyon sosyete sivil aktif nan rezo a. Gwoup la enstale li antanke yon aktè enpòtan nan peyi a pou defans yon eksplwatasyon min yo ki jis. Pami aktivite yo, nou ka site patisipasyon nan konferans, tankou echanj ak aktivis peyi Amerik Latin yo ki afekte pa aktivite min yo e ki gen eksperyans mobilizasyon. Nan mwa Me 2016, GDM òganize yon konferans entènasyonal nan Pòtoprens kote delege onz (11) peyi te diskite ak echanje sou pwoblèm min ak devlopman an. Manm gwoup la te vizite plizyè kominote pou rekòlte fè e yo te etabli yon kolaborasyon ak medya altènatif pou pataje e distribye enfòmasyon. Potomitan aktivite yo se sansibilizasyon nan kominote yo. Yo òganize Reyinyon non kominote a, *konferans deba*, pou sansibilizasyon ak edikasyon sou efè aktivite min yo, men tou sou dwa manm kominote yo ka mande. Enstriman enpòtan ki pèmèt fasilite travay la se ekspozisyon foto, rapò atravè estasyon radyo kominote a menm jan ak atelye.

Aktyèlman aktivite konpani min yo kanpe akòz yo ap tann yon refòm lwa sou min ki ta dwe fèt dapre yon plan Bank Mondyal la te pwodui an 2014. Sitiyasyon an karakterize pa yon « blakawout sou enfòmasyon » (Happel/Schuller 2016). Ni senatè ni popilasyon nan zòn ki afekte yo pa gen aksè ak enfòmasyon kredib konsènan akò eksplorasyon, pèmi eksplwatasyon oubyen sou negosyasyon aksè tè a. Leta Ayisyen an, ki soufri yon feblès kwonik, enkapab reponn ak obligasyon li genyen pou pwoteje dwa ak enterè sitwayen li yo. Sipèvisyon souaktivite konpayi yo manke serye : ansyen direktè biwo min yo, Dieusel Anglade, trè klè lè li di : « Gouvènman an pa ba nou mwayen nou bezwen pou pèmèt nou sipèvize konpani yo » (*ibid.*). Yon lòt aspè enkyetan nan konstelasyon sa a, se enstabilite konsènan iregilarite nan pwochen eleksyon presidansyèl yo an Oktòb 2016.

Pwoblèm sa yo poze yon kontèks kote aksyon mouvman sosyal yo parèt nesèsè. Annefè, se yon moman desizif. Peyi tankou Angola, Nigeria oubyen Soudan bay egzanp trajik yon « malediksyon resous » ki ilistre ke « san yon gouvènans enklizif ak patisipatif, [yon abondans] [...] resous minrè ka trè vit transfòme an yon malediksyon » (ibid.). De (2) ONG entènasyonal ki gen yon apwòch pwogresif te rekonèt sa a. Pou pwoteje moun mwen entèwoje yo mwen pap bay non ONG yo. Seksyon ki ap swiv nan tèks sa montre tantativ yo pran pou sipòte lit GDM lan pou dwa ak jistis e finansman sosyal olye de devlopman nan fòm tradisyonèl li a.

Tantativ finansman chanjman sosyal : Enplikasyon CDC ak AOEP

Komite Devlopman Kreyen (CDC) ak Òganizasyon Ameriken pou Fini ak Povrete (AOEP) se de (2) ONG Ameriken ki sipoze ap swiv yon apwòch pwogresif odela modèl devlopman tradisyonèl lan nan aktivite entèvansyon yo. Tou de (2) te sipòte aktivite GDM lè li te kòmanse. CDC anpatikilye te founi yon bon valè lajan nan finansman an. Toutfwa, malgre relasyon ak entèraksyon sou tou de (2) bò yo te baze sou bon entansyon ak tolerans, te gen kèk desepsyon konsènan reyalyte entèraksyon yo.

Kòm nou ka imajine, pou debouse lajan finansman yo, yon pwopozisyon pwojè bezwen sou papye e yon diskisyon bezwen fèt. Nan kòmansman entèraksyon ak CDC, te gen yon pwopozisyon ki te fèt ki te prezante twa (3) faz diferan. Premye faz la sòti Avril 2013 rive Jen 2013 te rezève pou rasanble enfòmasyon. Daprè dokiman pwojè a, nan fen faz rechèch la yon dokiman te sipoze sou pye pou founi yon baz pou lòt aktivite. Nan dezyèm faz la, sòti Jiyè 2013 rive Desanm 2013, plan an te pou devlope zouti ak etabli yon rezo. Anfen, twazyèm faz la ki sòti Janvyè 2014 rive Mas 2015 te sipoze fè plas pou sansibilizasyon ak mobilizasyon nan kominote ki afekte yo. Tout faz yo fòmile rezilta trè spesifik, pwofi yo tankou enpak yo. Montan total sibvansyon CDC founi a te ekivo 200 000 US\$. Anplis de sa, AOEP te bay enpe lajan toupou finansman an. Toutfwa, depi kòmansman finansman an, an Avril

2013, kowoperasyon an ant ONG Entènasyonnal yo ak *Gwoup* te jwenn gro difikilte.

Yon enfòmasyon *Gwoup* dekri lajan kòm pwoblèm prensipal la. Li di pou itilize fon yo, *Gwoup* la te oblije ekri yon pwopozisyon detaye, tankou deskripsyon fèt anlè a. Se la kolizyon ant reyalyte mouvman sosyal yo ak pa aktè sistèm devlopman an vin evidan. Nan zye pòtpawòl la yon pwopozisyon detaye konsa reponn a lojik pwojè yo olye de reyalyte mouvman an. Kòm mouvman an bezwen mache ak devlopman ki rezilte nan aksyon gouvènman an oubyen konpani min yo, plan kronolojik ki te etabli nan twa (3) faz pwojè a pa t' posib nan praktik la. Byenke reprezantan lokal la reyalyze pwopozisyon an ka poze, nan zye enfòmasyon GDM nan li te parèt ke reprezantan an pa te gen ase plas pou negosye avèk kowòdinatè li a. La, pwoblèm ki parèt la se nan responsabilite ki soti anlè a.

Nan yon entèvyou 2016 avèk Robenson, yon manm MODEP, nan yon evalyasyon difikilte liste pi wo yo, li kritike espesyalman mekanis biwokratik ak teknokratik li obsève yo nan kowoperasyon ak CDC. Nan zye li, CDC travay respektivman dapre yon

metòd òganizasyon a met ansanm, sa vle di yo pa wè kontèks la ak reyalyte sosyal ak politik n'ap viv yo. [...] Yo senpleman repete sa ki ekri nan kad lojik la, men sa pa toujou posib. Se nan nati ONG Entènasyonnal yo, yo pa ka echape li, yo bezwen rete biwokratik pou yo ka kalifye pou finansman.

An 2014 CDC sispann founi sipò finansye li. GDM kontinye jwenn yon sibvansyon anyèl nan men AOEP ki ekivo 50 000 US\$. Dapre yon enfòmasyon *gwoup* la, koperasyon avèk AOEP fonksyone pi byen pase sa CDC a, e sitou gras konsiltan ki sou plas yo. Toutfwa, li pa kwè òganizasyon an swiv menm etik travay la nan katye jeneral Ameriken yo.

GDM rankontre difikilte non sèlman avèk patnè finansman yo men anndan rezo a tou. Manm *gwoup* la pa omojèn. Pandan kèk nan yo ap opere nan estrikti ONG a antan ke anplwaye k'ap touche, rèl la konpoze de aktivis ak volontè. Sa a lakòz dezakò sou tan patisipasyon ki nesès ak konpansasyon. Li te vinn yon pwoblèm lè lajan an komanse antre. Nan espwa rezoud sa, yo

angaje yon kowòdinatè ekstèn, ki ta dwe resevwa yon salè : rèssmanm yo, toutfwa, pap resevwa anyen. Yon manm *Gwoup* la te dekri sa a kòm yon *mantalite devlopman*. Pwojè yo toujou pote pwomès lajan, opòtinite jenere revni, espesyèlman nan yon peyi kote majorite popilasyon an dezespereman pòv. Lajan ka fasilman tounen yon motivasyon prensipal pou jwenn yon mouvman ak miltiplye estrikti nan objektif pou jenere plis opòtinite. Sa pa te sèlman yon pwoblèm ak GDM nan menm, men ak mobilizasyon popilasyon an nan depatman yo ki baze sou konsyans ak konbit olye de benefis finansyèl li. Mouvman sosyal yo an konpetisyon ak gwo ONG Entènasyonal yo, ki lakòz Entoksikasyon relasyon sosyal nan kominote yo (Robenson 2016).

Konklizyon

Analiz pi wo a montre ke tantativ finansman chanjman sosyal yo sijè ja pote danje kowoptasyon ak depolitizasyon - efè negatif yo teyori devlopman-kòm-politik la te mansyone a.

Nan ane 2013 la, AOEP te defini yon estrateji pou peyi Ayiti ki gen pou objektif final ranfòse mouvman sosyal Ayisyen an nan tout fòm li nan lit pou jistis sosyal ak ekonomik lan. Nan yon entèvyou 2016, potpawòl AOEP a realize ke, malgre AOEP a te finanse plizyè aktivite ki te ka sanble kòm yon kontribisyon nan objektif sa a, jiska jodi a rezilta yo pa klè. Pòtpawòl la pozekesyon si finansman an, annefè, ranfòse òganizasyon yo kòm previ, si li senpleman kenbe estatikwo a, oubyen, pi grav, si li afebli reseptè yo. Annefè, AOEP te sipòte òganizasyon ki pandan kolaborasyon an te tonbe apa akòz lit pouvwa entèn yo. Sa ka remonte a konfli anndan òganizasyon an, ki oparavan t'ap opere san finansman ekstèn, lè li kòmanse resevwa finansman an. Anplis, kèk gwoup te kòmanse mete siksè òganizasyon yo a, sa vle di akizisyon kontinyèl finansman ekstèn yo, devan akonplisman objektif pi laj pou mouvman sosyal la.

Lè nou konsidere tout efè negatif yo ki vini ak finansman ekstèn dekri pi wo a, sa ka mennen a konklizyon ke yon chanjman sosyal pa direktteman finansab. Ou byen petèt nou bezwen diferansye plis anvan nou sipòte « mouvman sosyal la ». Sa ki parèt

tankou aspè pi enpòtan an se devlopman kapasite yo nan tout mouvman sosyal la tankou devlopman òganizasyon yo menm nan. Kapasite sa yo enkli posibilite bati baz la, fòmile epi swiv yon ajanda tankou kapasite konstwi alyans. Nan ka finansman an, nou te ka diferansye ant yon finansman operasyonèl, finansman salè yo ak finansman aktivite patikilye, kote yon pati ka pote plis efè sekondè pase lòt.

Nan sans sa a konstriksyon yon modèl alyans ak twa (3) bò ka prouve fezab. Nou ka konsidere kowoperasyon GDM lan ak Depatman Jistis Global (DJG) lan nan yon inivèsite Ameriken tankou yon egzanp. DJG sipòte gwoup la nan koleksyon enfòmasyon sou negosyasyon a jou yo. Dapre Robenson, sa espesyèlman enpòtan depi gouvènman Ayisyen an niye sosyete sivil Ayisyen an aksè enfòmasyon sa yo men li toujou pare pataje yo ak etranje yo. Yon rezilta kolaborasyon sa a se mizanplas yon panèl enspeksyon ki sipèvizite aktivite Bank Mondyal lan nan yon nouvo redaksyon lwa sou min nan ak prepare yon odyans devan Komisyon Intèameriken Dwa Moun yo. Anplis, yon etid te mennen pou evalye enpak eksplwatasyon min nan vyolasyon anviwonman an ak dwa moun yo. Manm kominote nan depatman yo te resevwa yon fòmasyon pou yo kapab kontwòle kalite ak kantite dlo nan vilaj yo a. Pwochen pwojè kolaborasyon an se yon etid sou dlo nan yon kominote ki trouve nan yon sit min pa lwen Kap-Ayisyen. Yon karaktè enpòtan nan kolaborasyon DJG-GDM an, se lefèt ke yon relasyon finansèl pa ekziste e poutèt sa li pa an danje tonbe nan dezagremman biwokrasi ak technokrasi ki nòmalman mennen a relasyon patènalis ak kowoptasyon ki entegre nan finansman Nòd-Sid la. Relasyon mansyone pi wo a baze sou solidarite ak echanj konesans. Entelektyèl DJG yo gen aksè a lòt rezo pou kanpay ak enfliyans ke aktivis Ayisyen yo pa ta genyen otreman. Kanmenm, enfòmasyon yo deklare ke kolaborasyon sa a pa ta yon siksè si GDM pa te gen finansman operasyonèl debaz AOEP founi a. Aspè ki enpòtan isit la sèke, AOEP pa dirèkteman angaje nan ajanda ak pwosesis kolaborasyon DJG-GDM an, toutfwa finansman an pèmèt GDM rete otonòm. San finansman sa a, se pa sèten GDM ta jwenn kapasite travay ak yon kò ekstèn tankou Depatman

Jistis Global la, oubyen gen kapasite pou li rete otonòm e reziste fas ak pwosesis kowoptasyon ak enstrimantalizasyon an.

Apèsi sa yo fè nou tounen sou demann devlopman-kòm-politik nou te eksplike pi wo a. Annefè, sanble chanjman sosyal, pa finansab. Gen twòp enkonvenyan inevitab ki anpeche yon pwosesis chanjman dirab e jis. Men, yon repolitizasyon pwoblèm povrete ak inegalite a atoupri nesèsè. Yon ankadreman teknik senpleman repwodi yon depandans. Nan limyè Ajanda 2030 lan, nou byen konnen ke povrete ak inegalite se pwoblèm global ki pa limite li a sèten zòn jeografik. Souvan, gen yon apèl pou yon mouvman sosyal global. Jefò nan direksyon sa a deja fèt atravè pwomosyon pwogram pou yon edikasyon sitwayènte mondyal. Robenson mande yon demokratizasyon sistèm ONG yo. Nan zye pa li, nan konteks entènasyonal aktyèl la, ONG yo jwe yon wòl enpòtan nan chèche konsantman sosyal ak bati yon alyans miltinasyonal ki pa yon enstriman leta oubyen gouvènman yo. Sepandan li fondamantalman konvenki ke pi gwo defi « pou yon mouvman entènasyonal ki ap batay pou yon transfòmasyon sosyete yo se sistèm mondyal la ki baze sou polarizasyon rich ak pòv ». Petèt yon twa (3) bò alyans tankou sa dekri ak egzanp AOEP, DJG ak GDM lan, ka bay yon chemen pou pi devan, ki konsantre sou bati konesans ak yon rezo lòbi e non pa sou finansman. Li vin klè ke kesyon debaz la se sistèm finansman entènasyonal la tankou pwogram ONG yo, sa vle di oryantasyon sou yon pwojè lojik ki fondamantalman an kontradiksyon avèk fondasyon ak reyalite mouvman sosyal yo. Pou li ka angaje nan yon finansman chanjman sosyal tankou sa nou fèk pwopoze a, ONG Entènasyonal yo dwe eksplòre chimen ki pa pran an kont lojik sistèm èd la e refòm lojik entèn yo a (biwokratik ak tech-nokratik). AOEP angaje li nan pwosesis refòm konsa. Lòt rechèch ap bezwen evalye rezilta li ak analize espas ki disponib pou yon liberasyon konsa nan lojik finansman ki etabli yo.

Bibliografi

- Ayiti Kale Je. 2012: <http://haitigrassrootswatch.squarespace.com/haiti-grassroots-watch-engli/2012/5/30/gold-rush-in-haiti.html>
- Ayiti Kale Je. 2013: <http://haitigrassrootswatch.squarespace.com/haiti-grassroots-watch-engli/2013/8/1/haitian-grassroots-groups-wary-of-attractive-mining-law.html>
- Ayiti Kale Je. 2015: http://haitigrassrootswatch.squarespace.com/18_history_eng
- Bebbington Anthony J., Samuel Hickey, Diana C. Mitlin. 2008: *Can NGOs make a Difference ? The Challenge of Development Alternatives*, London: ZED Books.
- Bell, Beverly. 2013a: *Fault Lines. Views across Haiti's Divide*, Ithaca: Cornell University Press.
- Bell, Beverly. 2013b : *Harvesting Justice. Transforming Food, Land, and Agricultural Systems in the Americas*, New Orleans: Other Worlds.
- CN Weekly News. 2015: <http://www.cnweeklynews.com/mining-is-crucial-to-reduce-poverty-in-haiti>.
- Edwards, Michael. 1999: *Future Postive: international cooperation in the twenty-first century*, London: Earthscan.
- Escobar, Arturo. 1995: *Encountering Development. The Making and Unmaking of the Third World*, Princeton: Princeton University Press.
- Eurasiaminerals. 2015: <http://www.eurasianminerals.com/s/haiti.asp>
- Ferguson, James. 2003: *The Anti-politics Machine. "Development", Depoliticization and Bureaucratic Power in Lesotho*, Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Fowler, Alan. 2000: «Beyond Partnership: Getting Real about NGO Relationships in the Aid System» *IDS Bulletin* 31 (3): pp. 1-13.
- Happel, Ellie and Mark Schuller. 2016: Preventing the next disaster in Haiti. http://www.huffingtonpost.com/mark-schuller/preventing-the-next-disas_b_8961378.html

- Leach, Melissa and Ian Scoones. 2007: «Mobilising Citizens: Social Movements and the Politics of Knowledge», *Working Paper* 276, Institute of Development Studies.
- Leitner, Helga, Eric Sheppard, Kristin M. Sziarto. 2008: «The spatialities of contentious Politics», *Trans Inst Br Geogr* 33: pp. 157-172.
- Lewis, David. 1998: «Partnership as Process: Building an Institutional Ethnography of an Inter-agency Aquaculture Project in Bangladesh», in: *Development as Process: Concepts and Methods for Working with Complexity*, edited by D. Mosse, J. Farrington and A. Rew (éds.), pp. 94-111. London: Routledge.
- Lister, Sarah. 1999: «Power in Partnerships? An Analysis of an NGO's Relationships with its Partners», *CVO International Working Paper* 5. London: Centre for Civil Society, LSE.
- Maxwell, Simon, and Roger Ridell. 1998: «Conditionality or Contract: Perspectives on Partnership for Development» *Journal of International Development* 10: pp. 257-268.
- McGregor, Andrew. 2009: «New Possibilities? Shifts in Post-Development Theory and Practice», *Geography Compass* 3 (5): pp. 1688-1702.
- McKinnon, Katharine. 2007: «Postdevelopment, Professionalism, and the Politics of Participation», *Annals of the Association of American Geographers*, 97 (4): pp. 772-785.
- Mwasaru, Mwambi. 2005: «Beyond Approaches and Models: Reflections on Rights and Social Movements in Kenya, Haiti and the Philippines», *IDS Bulletin* 35 (1): pp. 120-128.
- Pearce, Jenny. 2000: «Development, NGOs, and civil society: the debate and its future», in: Deborah Eade (éd.): *Development, NGOs and Civil Society. Selected Essays from Development in Practice*, Oxford: Oxfam GB, pp. 15-44.
- Sachs, Wolfgang (éd.) 1992: *The Development Dictionary. A Guide to Knowledge as Power*. London: Zed Books.
- Schöneberg, Julia. (à venir 2016): *Making Development Political. NGOs as Agents for Alternatives to Development*, Baden-Baden: Nomos.

- Schuller, Mark. 2007: «Haiti's 200-Year Ménage-à-trois: Globalization, the State, and Civil Society», *Caribbean Studies* Vol. 35 (1): pp. 141-179.
- Schuller, Mark. 2012: «Genetically modified organizations? Understanding & Supporting Civil Society in Urban Haiti», *The Journal of Haitian Studies* 18 (1): pp. 50-73.
- Smith, Jennie M. 2001: *When the Hands Are Many: Community Organization and Social Change in Rural Haiti*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- The Guardian 2014: <http://www.theguardian.com/global-development/poverty-matters/2014/jan/21/haiti-untapped-mining-resources-benefit-poor>.
- Trentmann, Claudia. 2003: *Mète Tèt Ansanm. Sozialkapital in ländlichen Gebieten Haitis*, Dissertation am Fachbereich Sozial- und Kulturwissenschaften Universität Gießen.
- Whaites, Alan. 2000: «Let's get civil society straight», in: Deborah Eade (éd.): *Development, NGOs and Civil Society. Selected Essays from Development in Practice*, Oxford: Oxfam GB, pp. 124-142.
- Ziai, Aram. 2007: «Development discourse and its critics: an introduction to Post-Development», in: Aram Ziai (éd.), *Exploring Post-development. Theory and practice, problems and perspectives*, New York: Routledge.